

zee met haar kroost en trok Anna van Wesele bij haar in voor de zorg van de minderjarige kinderen. Charlotte hertrouwde met Nicolas de Pinder.

Chretien of Christian, jonker, werd 'commandant' van 's Hertogenbosch. Hij huwde Jos(s)ine van Cuyck, enige dochter van Charles, heer van Cauwestein, en Jeanne d'Orlay.

Nicolas trad in in het noviciaat van de jezueïeten te Trier op 23 maart 1583. Hij doceerde filosofie te Dowaaï (Douai) en theologie te Leuven in het 'Collegio Societatis Jesu'. Naast enkele Latijnse geschriften alsook twee vertalingen van de Spanjaard Ludovicus de Palma is van zijn hand een 'Briève Apologie du Culte de Notre Dame de Montaigu' (met tevens een 'Vlaamse' uitgave). Na een verblijf in Spanje stierf hij op 9 maart 1610 tijdens zijn terugkeer naar de Nederlanden.

Anna huwde jonker Philippe Hof(f)man(s), heer van Opdorp, Melis en Wolput. In 1584 werd hij tot de adelstand verheven. Opvallend is dat de nazaten van het gezin Bonart-van Wesele in adellijke en militaire kringen verkeerden, daarbinnen huwden en in verdere generaties binnen de adel aanvaard werden. Zij hebben o.a. een belangrijke rol gespeeld in bestuurlijk en kerkelijk Diest als drossaards van de 'Stede en Land van Diest en Zichem' en als weldoeners van de parochies aldaar.

Bronnen & lit.: BERGEN, Archives de l'Etat, Archives de la famille Bonaert, Inventaire par L. Régibeau, R. Wellens, 1414, *Lettres patentes de noblesse avec reproduction d'armoirs concédées par Charles Quint à Nicolas Bonart, bailli de Zierikzee* (oorkonde, Brussel, 5 augustus 1556); — ELSENE-BRUSSEL, Huis van de Adel, Collectie van Graaf Frédéric de Limburg Stirum, Ms, *Inscriptions funéraires du Brabant, Tome V*; — VORST, Rijksarchief te Brussel (voorheen Anderlecht), Oud archief van de Kapittelkerk van St.-Michiel en St.-Goedele te Brussel, *Inscriptiones et sepulchralia quae extant et reperiuntur in ecclesiis, monasteriis et sacellis eiusdemque in pagis et locis vicinis*, 17de eeuw, f. 9; — WENEN, Österreichisches Staatsarchiv, Abteilung Haus-, Hof- und Staatsarchiv, ÖSTA, HHSIA, *Reichsregister Karls V*, Bd. 20, f. 92r-93r (oorkonde, Brussel, 4 augustus 1556), 'Nobilitatio cum melioratione armorum ac facultate cera rubea utendi pro Nicolao Bonart cubiculario et barbitonsore Majestatis Vestrae'. — J. DE KANTER, *Chronijk van Zierikzee*, Zierikzee, 1795; — M. F.-V. GOETHALS, *Lectures relatives à l'histoire des sciences, des arts, des lettres, des moeurs et de la politique en Belgique, et dans les pays limitrophes*, Brussel, 1837; — A.

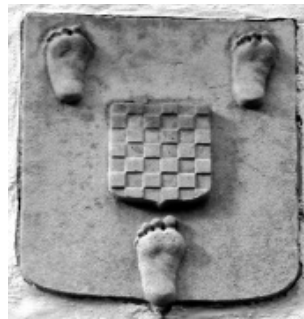
BURGGRAEVE, *Etudes sur André Vésale, précédées d'une notice historique et ses écrits*, Gent, 1841; — G. VAN MALE, *Lettres sur la vie intérieure de l'Empereur Charles-Quint*, Brussel, 1845; — M. GACHARD, *Retraite et mort de Charles-Quint au monastère de Yuste : lettres inédites publiées d'après les originaux dans les archives royales de Simancas*, II, Brussel, 1855; — AN., Opperbarbier van Karel V, in: *De Navorscher*, 1862, 12, 33; — A. & A. DE BACKER, C. SOMMERVOGEL, Bonaert Nicolas, in: *Bibliothèque de la Congrégation de Jésus*, Bibliographie, I, Brussel; Parijs, 1890; — M. ROTH, *Andreas Vesalius Bruxellensis*, Berlijn, 1892; — A. WAUTERS, Les rues, les places publiques, les boulevards, etc. de Bruxelles de jadis et d'aujourd'hui, in: *L'Etoile Belge*, 20 juli 1895, 2; — A. WAUTERS, Quelques mots sur André Vésale, ses ascendants, sa famille et sa demeure à Bruxelles, nommée La Maison de Vésale, in: *Mémoires couronnés et autres Mémoires, Académie Royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique*, Brussel, 1896-1898; — P. DE VOS, *De grafschriften der voormalige St. Lievens-Monsterkerk te Zierikzee met een plattegrond dier kerk*, Zierikzee, 1911, 44; — J.-J. G. TRICOT-ROYER, La famille des "Van Wesel", in: *La Chronique Médicale*, 1914, 21/9, 259-264; — A. BONAERT, Généalogie de familles homonymes, I. Généalogie d'une famille Bonart de Zierikzee, in: *Tabletess de Flandres*, Recueil I, Brugge, 1950, 153-163; — E. SPELKENS, Généalogie de la famille d'André Vésale (Wytinck, dictus van Wesele), in: *L'Intermédiaire des Généalogistes/De Middelaar tussen de genealogische Navorsers*, 16/2, 1961, 64-75, 16/4, 1961, 197-198; — C.D. O'MALLEY, *Andreas Vesalius of Brussels 1514-1564*, Berkeley; Los Angeles, 1964; — P. DE VOS, *De Vroedschap van Zierikzee in de tweede helft der 16de eeuw tot 1795*, Alphen aan den Rijn, 1982; — A. M(EULEMANS), Vesaliana, in: *Mededelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Leuven en omgeving*, 1984, 24, 3-49; — J. M. MILLAN ed., *La Corte de Carlos V*, Tercera parte, *Los Servidores de las casas reales*, vol. IV-V, Madrid, 2000; — O. STEENO, M. BIESBROUCK, De familie Vesalius. Enkele nazaten en hun rol in bestuurlijk Diest, in: *Vlaamse Stam*, 45/5, 2009, 508-526; — O. STEENO, M. BIESBROUCK, Anna van Wesele, jongere zus van Andreas Vesalius, 'lavandera de corps' aan het Hof van Keizer Karel V, in: *A. Vesalius*, (KU Leuven, Fac. Geneeskunde, Permanente Vorming), 2011, 23/2, 81-88; — O. STEENO, De familie van Andreas Vesalius, in: *Vlaamse Stam*, 52/2, 2016, 171-175.

Omer STEENO, Maurits BIESBROUCK en Theodoor GODDEERIS

VOET, Marius, heer van Knekenburg, schepen en burgemeester van het Oostkwartier van het Brugse Vrije, samensteller van een groot aantal genealogische handschriften, stichter van een godshuis voor arme blinden.

Marius Voet werd gedoopt in de Brugse O.L.V.-kerk op 28 september 1613 als vijfde zoon van Antonius (1572-1640), in 1604 kapitein van de artillerie, en Antonia Wynckelman (†1630), die huwden op 9 augustus 1606 in de Brugse St.-Donaaskerk. Hij woonde en overleed te Brugge in de Hoogstraat op de hoek met de Peerdenstraat. In 1650 kocht hij de heerlijkheid Knekenburg bij Ieper. In 1672 kocht hij te Brugge in de Kammakersstraat een vervallen huis en stichtte er een godshuis voor arme blinden. In zijn testament voorzag hij fondsen voor de aankoop van nog twee dergelijke huisjes. Hij overleed ongehuwd op 9 november 1685 en werd begraven in de kerk der Predikheren (Dominicanen) in de grafkelder die zijn familie daar bezat. Hij hield zich in zijn vrije tijd bezig met genealogische opzoekingen waarbij hij vaak aantekeningen maakte uit originele archiefbronnen. Hij stelde een groot aantal (48) handschriften samen, waarvan slechts van een fractie nog bekend is waar zij zich bevinden. Hij gold volgens een oordeel uit 1719 als een *très expert généalogiste*.

Marius Voet stamde uit een familie die al eind 15de eeuw een schepen (Antonius I) telde in de stadsmagistraat van Brugge. Diens tweede echtgenote Petronella van Patvoorde erfde in 1529, toen zij al weduwe was, van haar moeder Petronella van der Karrest de dorpsheerlijkheid Voormezele (bij Ieper). Haar moeder had Voormezele zelf geërfd na het kinderloos overlijden van de vijf kinderen van Paul de Baenst (*NBW*, dl. XVII, 49), rector van de universiteit van Padua en vanaf 1479 president van de Raad van Vlaanderen, gehuwd met Jacoba van der Karrest, de zus van Petronella. Het wapen van de heerlijkheid Voormezele is *geschaakt van zilver en keel* (soms *sabel*). Hun zoon Antonius II Voet nam het wapen van Voormezele in zijn wapenschild op als hartschild. Ook hij was schepen, raad, hoofdman van het St.-Janszestendeel en burgemeester van de stad Brugge. Hij overleed in 1556 en werd begraven bij de Predikheren te Brugge. Een van zijn dochters Joanna was uit haar huwelijk met Anselmus de Boodt, de moeder van Anselmus Boëtius de Boodt (*NBW*, dl. IX, 72), vermaard natuurkundige en humanist. Ook zijn zoon Antonius III Voet (1513-1556), die overleed zeven dagen voor zijn vader, en kleinzoon, Antonius IV (1544-1604) waren schepen, raad of hoofdman van een zestendeel van de stad Brugge.

Wapenschild van VOET in steen in de dakkapellen van de godshuisjes (foto : verzameling auteur).

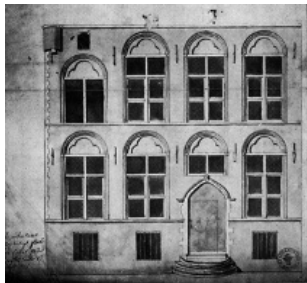
Zijn achterkleinzoon Antonius V (1572-1640) was de vader van Marius Voet.

Marius Voet koos niet, zoals veel van zijn rechtstreekse voorvaders, voor een loopbaan in de stad Brugge, maar wel in het 'Brugse Vrije' (de kasselrij Brugge). Van 20 april 1646 tot aan zijn overlijden op 9 november 1685 was hij schepen van het Oostkwartier, een van de drie kwartieren waarin het Vrije was opgedeeld. Zijn loopbaan was dus net geen 40 jaar lang. Eenmaal, in het schepenjaar 1664-1665 was hij burgemeester van het Oostkwartier. Het Brugse stadsarchief bewaart van hem nog een eigenhandig geschreven en ondertekend ontvangstbewijsje voor een renteuitkering op een obligatie (augustus 1685). Ook op een akte aldaar van 1661, waarin hij optreedt in zijn functie van schepen, is zijn zegel te vinden, gedrukt in papier omheen was. Het toont zijn familiewapen (drie voetzolen omheen een hartschild). Het hartschild toont er evenwel *linkerschuimbalken*, maar het hoort *geschaakt* te zijn (Voormezele), zoals wel goed voorgesteld in zijn familiewapen in steen, cf. infra).

Marius Voet woonde zijn hele leven te Brugge in een groot huis met stallingen en aanpalend stuk land, gelegen in de Hoogstraat op de westelijke hoek met de Peerdenstraat en met achteraan een poortje uitkomend in het *cleen peerdenstraatje* (thans Hertsbegestraat). Dit huis was hem toegekomen uit de erfenis van zijn moeder. Zijn grootvader langs zijn moeder, meester Jaspas Wynckelman, had het in 1580 gekocht van Robert Dominic en

VOET

VOET

Voorgevel van het woonhuis van Marius VOET te Brugge (hoek Hoogstraat/Peerdenstraat), toestand in 1751 (foto : verzameling auteur).

Maria Wynckelman, die het zelf in 1568 hadden gekocht. Op de gelijkvloerse verdieping waren er zes kamers en een keuken, op de bovenverdieping nog eens vier kamers, plus een knechtenkamer op de zolderverdieping. In 1751 was het in bezit van graaf Pierre Philippe de Colins (1701-1772, cf. infra), toen er van dit hoekhuis een lavistekening werd gemaakt. Dan had het huis nog zijn gevel in gotische stijl van rond 1300. Uit dit huis en de huizen rechts ervan werden in de 19de eeuw twee monumentale herenhuizen gemaakt. In 2004 werden deze op hun beurt verenigd tot één groot gebouw, het viersterrenhotel "Hôtel Oud Huis de Peellaert". Marius Voets oorspronkelijke huis omvatte de vier thans meest linkse traveeën.

Op 4 mei 1650 kocht hij voor 4000 gulden van de heer van Staden de heerlijkheid Knekenburg, gelegen in Westrozebeke bij Ieper. Volgens een beschrijving van 1535 had de heerlijkheid een foncier van 24 gemeten (11 ha) land. Als heer van deze heerlijkheid vermocht hij een baljuw en zeven schepenen aan te stellen, had hij recht op tolleren, gevonden voorwerpen, het goed van overleden vreemdelingen en bastaarden zonder nakomelingen en mocht hij boetes opleggen. Er hing één achterleen van af en diverse soorten jaarlijkse renten (in geld, haver of hoenderen), die in 1652 geheven werden op 53 stukken land.

In 1672 kocht Marius Voet in de Kammakersstraat te Brugge een vervallen huisje dat hij terug liet opbouwen en waar hij een godshuis, genaamd [*Huis*] *Der Blinde Liederen* stichtte, ten behoeve van arme blinden. Om te voorzien in het

onderhoud en herstellingen schonk hij twee renten. In zijn testament (opgemaakt vijf jaar voor zijn overlijden) maakte hij zijn intentie bekend nog de twee aanpalende huisjes te willen kopen om daar nog twee godshuisjes te stichten. Hiervoor voorzag hij voor elk huisje 2000 gulden met opdracht aan zijn erfgenamen deze te kopen voor zijn stichting. Dit laatste gebeurde in 1699. Toen werden ook in de dakkapellen van de drie huisjes onder het raam in steen een wapenschild Voet aangebracht (*drie voetzolen met een geschaakt hartschild*).

Marius Voet heeft zich laten portretteren, zijn staat van goed vermeldt immers het *pourtraict van(de) overledene* als hangend in de *groote salette*. Het is onbekend of dit portret nog bestaat en zo ja waar het zich bevindt.

Marius Voet deed heel veel historische en genealogische opzoekingen en gold als een expert op dit gebied. Hij maakte hierbij o.a. gebruik van de handschriften van Bernard van der Straeten (1581-1636), wapenheraut van Vlaanderen, en eveneens een Brugs genealoog uit een vorige generatie. Maar hij stelde zelf ook een groot aantal handschriften samen. Hij bezat daarnaast ook heel wat gedrukte werken. De waarde van zijn bibliotheek werd na zijn overlijden, in zijn staat van goed door een boekverkoper geschat op 158 pond groten Vlaams (het equivalent van vijf jaarlonen van een handarbeider), wat meer was dan de rest van de inboedel van zijn ruime woning, die op 140 pond werd geschat. In zijn testament van 1680 bepaalde Voet dat zijn bibliotheek niet mocht verkocht worden, maar aan zijn neef Antonius (1654-1693) toekwam (deze woonde later ook in Marius' huis in de Hoogstraat). In 1739 waren Voets handschriften (48 stuks) te Brussel bij graaf Pierre Philippe de Colins, gehuwd met Maria Petronilla Prévost de le Val (1713-1786). Zij was de enige dochter van Alexandrina Cornelia Voet (1686-1723), dochter van Antonius Voet (Marius' neef).

Uiteindelijk raakte de verzameling van Marius Voet toch verspreid, blijkbaar al aan het begin van de 19de of einde van de 18de eeuw : in 1877 werden zij genoemd als deels in bezit van Henri de Brouckère,

minister van Staat, en deels aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek van België (KBB), afd. hs., Fonds Goethals (zeven stuks). Drie andere kwamen via andere wegen ook terecht in de KBB in de algemene verzameling handschriften. Samen dus tien. De bewaarplaatsen van de overige 38 handschriften zijn onbekend.

De gekende zijn :

– *Les eschevins du Franc*, biografische notities over schepenen van het Brugse Vrije (KBB, hs, II 6976)

– archiefaantekeningen i.v.m. Brugse families (KBB, hs, 21757)

– *Histoire généalogique de la maison de Bergues Saint Winnoc et d'Ardes* (KBB, hs, II 1161)

– Genealogieën van families uit de Nederlanden en het buitenland (KBB, hs. FG, 719, 735-739 en 1436)

– Schepenlijsten van het Brugse Vrije (enkel nog bekend in een (aangevulde) 18de-eeuwse kopie (Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, 631, in druk uitgegeven door F. Priem, *Documents extraits du dépôt des Archives de la Flandre occidentale à Bruges*, Brugge, 1850-1851)

– *Origine et descente des comtes de Flandres et d'Hainaut comme aussi de quelques comtes de Namur, d'Hollande, de Zélande et seigneurs de Frise avec les alliances de plusieurs autres illustres Familles* (enkel nog bekend uit een 18de-eeuwse compilatie door de graaf P.F. de Colins) (KBB, hs. 14493)

Soms treft men in andere verzamelingen een losse genealogie of een aanvulling aan, geschreven door Marius Voet. Zijn geschrift is goed herkenbaar : klein en met letters waarin fijne en bredere pennestroken elkaar afwisselen al naar gelang hij zachter of harder op zijn pen drukte. Hij schrijft steeds in een diepzwarte inkt, vaak tot heel dicht tegen de randen van het papier en verticale accolades tussen generaties in stambomen zijn steeds verzorgd en kaarsrecht getekend. Typisch voor hem is ook dat hij bronvermeldingen geeft, maar wel onder de vorm van erg cryptische afkortingen. Deze zijn te vinden bij bv. zijn collega's genealogen Jacobus Antonius Kerkhof (*NBW*, dl. XXI, 557) en Joannes Ludovicus de Joigny de Pamele (minieme aanvullingen bij een genealogie Voet) of

op vele plaatsen in de handschriften van het Fonds Goethals (KBB).

Hij overleed op 9 november 1685 en werd volgens zijn wens, zoals geformuleerd in zijn testament begraven in de kerk der paters Predikheren te Brugge in het graf waar al zijn betovergrootvader jonker Antonius Voet, heer van Voormezele, en zijn vader Antonius hun laatste rustplaats hadden.

Bronnen & lit. : J.F. FOPPENS e.a., Marius Voet, Eques, Toparcha de Kneckenbourg &c. Consul & Scabinus perpetuus Territorii Franconatensis..., in : *Bibliotheca Belgica*, 2, Brussel, 1739, 846 met vermelding van vier van zijn handschriften ; — P. LE DOULX, *Levens der geleerde en vermaerde mannen* [van Brugge], handschrift Stadsbibliotheek Brugge (letterlijke vertaling van de nota van Foppens) ; — N.N., Voet (Marius), in : *Biographies des hommes remarquables de la Flandre Occidentale, Brugge*, 4, 1849, 292-294 ; — P. DONCHE, De Brugse genealoog Marius Voet (1613-1685) en zijn familie - (deel 1) biografie, in : *Vlaamse Stam*, 52, 2016, 131-140 ; — P. DONCHE, De Brugse genealoog Marius Voet (1613-1685) en zijn familie, deel 2a - Genealogie Voet te Brugge, in : *Vlaamse Stam*, 52, 2016, 371-403 ; — P. DONCHE, De Brugse genealoog Marius Voet (1613-1685) en zijn familie, deel 2b - Genealogie Voet te Antwerpen en de Noordelijke Nederlanden, in : *Vlaamse Stam*, 53, 2017, 26-65.

Pieter DONCHE

VRIENDT, Albrecht de, kunstschilder, academiedirecteur.

Op 8 december 1843 geboren te Gent als jongste broer van Juliaan (*NBW*, dl. XXIV, 000) werd hij in de registers van de burgerlijke stand ingeschreven als Albertus Franciscus Livinus de Vriendt. Hij huwde op 10 april 1880 met Laure Jeanne Gabrielle Marie Fievé (Brussel, 23 mei 1860-Antwerpen, 28 juli 1930). Samen hadden ze vijf kinderen : Marguerite (1881-1952), Walter (1883-1954), Hilda (1885-1973), Rodolphe Adrien (1887-1956) en Gabrielle (1890-1984). Albrecht de Vriendt stierf onverwachts na een korte ziekte op 14 oktober 1900, 56 jaar oud, te Antwerpen. De uitvaart vond plaats op 18 oktober 1900 in de St.-Antoniuskerk, onder grote belangstelling met passende eerbetuigingen. Albrecht werd vervolgens per trein vervoerd om begraven te worden in het familiegraf van zijn schoonouders Fievé-Steenlet.

Ook Albrecht krijgt deels zijn opleiding aan de Gentse academie en in het atelier van zijn vader (Jan/Jean Bernard, 1809-1868).